

2009. évi XCV. törvény a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról*

A magyarországi élelmiszer termékpálya szerves részét képező élelmiszer-termelő és -feldolgozó, illetve élelmiszer-kereskedelemmel foglalkozó szervezetek, mint az élelmiszerlánc szereplői között a kölcsönös bizalom és együttműködés megteremtése, a piaci kapcsolatok rendezése és az etikus üzleti magatartás normái érvényesülése kiemelkedő fontosságára, valamint a szereplők közötti kiegyensúlyozott piaci alkupozíció biztosítására tekintettel, továbbá az élelmiszer-ellátás biztonságának fenntartása és a fogyasztók bizalmának megőrzése érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

Általános rendelkezések

- 1. §** E törvény célja a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kereskedelmét végző szervezetek, valamint azok beszállítói közötti tisztességes üzleti magatartás érvényesülésének biztosítása.
- 2. §** (1) E törvény hatálya kiterjed
- a) a mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket termelő, illetve feldolgozó jogi személyre, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra és egyéb gazdálkodó szervezetre, természetes személyre (ideértve az őstermelőt, egyéni vállalkozót és a családi gazdálkodót is), továbbá a külön jogszabály szerinti termelői szervezetre, illetve termelői csoportra,
 - b) a mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket átalakítás (feldolgozás) nélkül tovább értékesítő, vagy a végső fogyasztó részére értékesítő jogi személyre, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra és egyéb gazdálkodó szervezetre, természetes személyre, valamint az ezekkel a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) szerint kapcsolt vállalkozásban levő szervezetekre, továbbá az ilyen személy vagy szervezet számára a termék beszerzésével, illetve értékesítésével kapcsolatban szolgáltatást nyújtó és ennek során a termék beszállítójával közvetlen üzleti kapcsolatba kerülő harmadik közreműködő szereplőre.
- (2) E törvény alkalmazásában:
- a) beszállító: olyan – mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket termelő, feldolgozó, illetve külön jogszabály szerint termelői szervezetnek, illetve termelői csoportnak minősülő – jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéb gazdálkodó szervezet, illetve természetes személy, amely a kereskedőnek értékesíti a megtermelt, illetve feldolgozott terméket;
 - b) forgalmazói magatartás: a kereskedőnek, illetve a kereskedő érdekében vagy javára eljáró személynek vagy szervezetnek a termék felvásárlásával, illetve értékesítésével kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása;
 - c) kereskedő: olyan jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéb gazdálkodó szervezet, természetes személy, illetve ezzel az Szt. szerint kapcsolt vállalkozásban levő szervezet, továbbá közös beszerzés esetén a beszerzési szövetséget alkotó vállalkozások összessége, amely üzletszerű gazdasági tevékenység keretében a beszállítótól közvetve vagy közvetlenül felvásárolt terméket a végső fogyasztó számára értékesíti, vagy átalakítás (feldolgozás) nélkül tovább értékesíti, továbbá az ilyen személy vagy szervezet számára a termék beszerzésével, illetve értékesítésével kapcsolatban szolgáltatást nyújtó és ennek során a termék beszállítójával közvetlen üzleti kapcsolatba kerülő harmadik közreműködő szereplő;

* A törvényt az Országgyűlés a 2009. október 12-i ülésnapján fogadta el.

- d) mezőgazdasági és élelmiszeripari termék: olyan – az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendeletének 2. cikke szerinti fogalom alá tartozó – termék, amely a végső fogyasztó számára való értékesítéshez további feldolgozást nem igényel.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás

- 3. §**
- (1) Tilos a tisztességtelen forgalmazói magatartás.
- (2) Tisztességtelen forgalmazói magatartásnak minősül
- a) a kereskedő számára egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező feltételek előírása a beszállítóval szemben;
 - b) olyan szerződési kitétel alkalmazása – ide nem értve a hibás teljesítéssel kapcsolatos kötelezettséget –, amely a beszállító által a kereskedőnek leszállított termékeknek
 - ba) a beszállító általi kötelező visszavásárlását vagy visszavételét, illetve
 - bb) a beszerzési árhoz képest – a termék tulajdonságaiból, a beszállító általi további felhasználhatóságából eredően – nem megfelelő mértékben csökkentett áron történő visszavásárlását vagy visszavételét írja elő;
 - c) a kereskedő üzleti érdekeit szolgáló költségek – így különösen üzletlétesítéssel, üzemeltetéssel, működéssel összefüggő költségek – részben vagy egészben történő áthárítása a beszállítóra a kereskedő részéről vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételel történő módon;
 - d) a kereskedő beszállítóinak körébe vagy a terméknek a kereskedő árukészletébe való bekerülésért, illetve ott tartásáért – a kereskedő által vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételel történő módon – díj felszámítása a beszállítónak;
 - e) a kereskedő részéről vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételel történő módon
 - ea) ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért,
 - eb) a kereskedő által a végső fogyasztó részére történő értékesítéssel összefüggő és a beszállító számára többszolgáltatást nem nyújtó tevékenységért – így különösen a terméknek a kereskedő üzletében meghatározott helyen, a beszállító számára többszolgáltatást nem nyújtó módon való kihelyezéséért –,
 - ec) a beszállító által nem igényelt, illetve érdekeit nem szolgáló szolgáltatások igénybevételel előírása, illetve e szolgáltatásokért,
 - ed) a beszállító által igényelt és a kereskedő által ténylegesen nyújtott, a termék forgalmazásához kapcsolódó szolgáltatásért azzal nem arányos díj – bármilyen jogcímen történő – felszámítása a beszállító felé;
 - f) a kereskedő által a végső fogyasztónak nyújtott árengedményhez az árengedmény fogyasztó irányába történő nyújtásának időtartamától eltérő, annál hosszabb időtartamra vonatkozó – akár részleges mértékű – beszállítói hozzájárulás kikötése, vagy a kereskedő által a végső fogyasztónak nyújtott árengedménynél nagyobb mértékű beszállítói hozzájárulás kikötése;
 - g) a kereskedő működési körébe eső jogszabálysértés miatt hatóság által a kereskedővel szemben alkalmazott jogkövetkezményből eredő költségek áthárítása a beszállítóra;
 - h) a termék ellenértékének – hibás teljesítés esetének kivételével – a beszállító részére az átvételt követő harminc napon túli kifizetése;
 - i) kedvezmény alkalmazásának előírása arra az esetre, ha a kereskedő pénzügyi teljesítése a fizetési határidőnek megfelelően történik;
 - j) késedelmi kamat, kötbér vagy más szerződésbiztosító mellékkötelezettségnek a kereskedővel szembeni alkalmazhatóságának kizárása;
 - k) a kereskedő márkanéve alatt készített termék kivételével a beszállító általi kizárólagos értékesítési kötelezettség kikötése a kereskedő irányába arányos ellenszolgáltatás nélkül, illetve az adott kereskedő irányába a legkedvezőbb feltételek alkalmazásának kikötése más kereskedőkhöz képest;
 - l) a kereskedő és a beszállító között írásba nem foglalt szerződési rendelkezés alkalmazása abban az esetben, ha annak írásba foglalására a beszállító erre irányuló kérésétől számított három munkanapon belül sem kerül sor;
 - m) ha a kereskedő a beszállító felé a termékkel kapcsolatos megrendelését, illetve annak megváltoztatását ésszerű határidőn túl közli;

- n) a kereskedő általi, objektíven nem igazolható és a kereskedő működése szempontjából külső eseményre nem visszavezethető okból történő egyoldalú szerződésmódosítás;
 - o) az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat nyilvánosságra hozatalának elmulasztása, a nyilvánosságra hozott üzletszabályzattól való eltérés, továbbá azon kívüli feltétel alkalmazása a kereskedő részéről;
 - p) a beszállító jogszerű védjegyhasználatának kereskedő általi korlátozása.
- (3) A tisztességtelen forgalmazói magatartást tartalmazó, illetve az e törvényben szereplő tilalom megkerülésére irányuló szerződési kitétel semmis. Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat nyilvánosságra hozatalának elmulasztása önmagában nem eredményezi az abban foglalt kitétel semmisségét.
- (4) A beszállító érvényesen nem járulhat hozzá vele szemben történő tisztességtelen forgalmazói magatartás tanúsításához.
- (5) A kereskedő által a beszállító számára nyújtható, a termék forgalmazásához kapcsolódó szolgáltatásra vonatkozó feltételeket – a (6) bekezdésben foglaltak szerint – üzletszabályzat formájában, mint általános szerződési feltételeket, illetve azok módosítását hatályosított szerkezetben a kereskedő köteles előzetesen – amennyiben rendelkezik internetes honlappal, úgy annak felületén, amennyiben nem rendelkezik internetes honlappal, úgy az ügyélforgalom számára nyitva álló helyiségében – nyilvánosságra hozni, valamint a mezőgazdasági igazgatási szerv részére megküldeni.
- (6) Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzatnak tartalmaznia kell a beszállító által a kereskedőtől igénybe vehető szolgáltatások tartalmát, azok nyújtásának feltételeit, a szolgáltatásért fizetendő legmagasabb díjat, továbbá a kereskedő beszállítóinak körébe való bekerülés és az onnan való kikerülés feltételeit.
- (7) Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat elkészítésének és nyilvánosságra hozatalának kötelezettsége nem vonatkozik arra a kereskedőre, melynek a 6. § (3) bekezdése szerint számított előző évi nettó árbevétele a húszmilliárd forintot nem haladja meg.

Eljárási szabályok

- 4. §**
- (1) A tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmának megsértése miatt kérelemre vagy hivatalból a mezőgazdasági igazgatási szerv jár el. Nincs helye az e törvény szerinti eljárás lefolytatásának, a folyamatban levő eljárást meg kell szüntetni, illetve az e törvény szerint alkalmazott jogkövetkezmenyt tartalmazó döntést vissza kell vonni, ha az adott magatartás miatt a kereskedővel szemben a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 7. §-a szerinti visszaélés, vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 21. §-a szerinti visszaélés miatt eljárás indult, és abban marasztaló döntés született vagy kötelezettségvállalásra került sor. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 7. §-a szerinti visszaélés vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 21. §-a szerinti visszaélés miatt folyamatban levő eljárás idejére az e törvény alapján folyamatban levő eljárást fel kell függeszteni.
- (2) A mezőgazdasági igazgatási szerv eljárására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Az ügyintézési határidő két hónap, amely indokolt esetben a szerv vezetője által – az ügyfél egyidejű tájékoztatásával – egy alkalommal legfeljebb két hónappal meghosszabbítható.
- (3) Az eljáró hatóság helyszíni ellenőrzésre feljogosított köztisztviselője az e törvényben foglaltak ellenőrzése, valamint a tényállás tisztázásához szükséges bizonyíték fellelése érdekében jogosult
- a) az ellenőrzött helyiségbe, illetve létesítménybe belépni;
 - b) az ellenőrzés tárgyát képező vagy azzal kapcsolatos iratokat, dokumentációt, adathordozókat – az adatvédelemre, valamint a titoktartásra vonatkozó külön jogszabályok figyelembevételével – megismerni és azokról másolatot, illetve kivonatot készíteni;
 - c) eljárása dokumentálására a helyszínen kép-, illetve hangfelvételt készíteni;
 - d) a lezárt terület felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akaratára ellenére is a lezárt ingatlanok területére, üzlethelyiségbe, üzemi helyiségbe belépni akkor is, ha azok egyidejűleg lakás céljára szolgálnak, továbbá szállítóeszközöket, dokumentációt ellenőrizni.
- (4) A mezőgazdasági igazgatási szerv e törvény szerinti eljárásában hozott döntése ellen közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek helye nincs.

Érdek-képviselési szervezetek közreműködése

- 5. §**
- (1) A beszállítók érdekképviselését ellátó szakmai szervezetet az eljárás indításával kapcsolatban az ügyfél jogállása illeti meg az e törvény megsértése miatt indított közigazgatási hatósági eljárásban.
 - (2) Az (1) bekezdés alapján fennálló eljárási jogosultság nem érinti a beszállító azon jogát, hogy a jogsértővel szemben igényét érvényesítse.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmának megsértése miatt alkalmazható jogkövetkezmények

- 6. §**
- (1) Amennyiben az eljáró hatóság megállapítja, hogy a kereskedő tisztességtelen forgalmazói magatartást tanúsít, termékpálya-felügyeleti bírságot szab ki.
 - (2) A termékpálya-felügyeleti bírság legkisebb mértéke százezer forint, legmagasabb mértéke ötszázmillió forint, de legfeljebb a kereskedő által – a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben – elért nettó árbevétel tíz százaléka.
 - (3) A nettó árbevételt a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy az egyszerűsített éves beszámoló (a továbbiakban együtt: beszámoló) szerinti konszolidált nettó árbevétel alapján kell meghatározni. Ha a kereskedő működési ideje egy évnél rövidebb, az adatokat éves szintre kell vetíteni. Ha a kereskedőnek a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételéről nem áll rendelkezésre hitelesnek tekinthető információ, a bírság összegének meghatározásakor az utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevétele az irányadó. Beszámolóval még nem rendelkező kereskedő esetében az eljárás megindításának évére vonatkozó üzleti tervet, ennek hiányában a kereskedő által a hatóság felhívására közölt, az Szt.-nek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint az eljárás megindításának napjával mint fordulónappal kiszámított nettó árbevételt kell figyelembe venni.
 - (4) A kereskedő által – a bírság jogerős kiszabásától, illetve a kötelezettségvállalás jóváhagyásától számított – két éven belül ismételten tanúsított bármely tisztességtelen forgalmazói magatartás esetén a termékpálya-felügyeleti bírság összege a korábban kiszabott bírság másfélszeresénél nem lehet kevesebb, de legalább ötszázezer forint, legfeljebb kétmilliárd forint azzal, hogy a kereskedő által – a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben – elért nettó árbevétel tíz százalékánál nagyobb nem lehet.
 - (5) Az e törvény szerinti eljárás lefolytatása nem zárja ki, hogy a sérelmet szenvedett beszállító a forgalmazói magatartás tisztességtelenségére alapított polgári jogi igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse.
 - (6) Az e törvény szerinti eljárás a jogsértő forgalmazói magatartás megvalósulását követő három éven túl nem indítható meg. Ha a jogsértő magatartás folyamatosan valósul meg, a határidőt a magatartás befejezésétől kell számítani. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll. A határidő számításakor a jogorvoslati eljárás időtartamát nem kell figyelembe venni.
 - (7) A bírság mértékét az eset összes körülményére – így különösen az érintettek érdekei sérelmének körére, súlyára, a jogsértő állapot időtartamára és a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, a jogsértéssel elért előnyre, a kereskedő gazdasági súlyára – tekintettel kell meghatározni.
 - (8) A mezőgazdasági igazgatási szerv honlapján, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium hivatalos lapjában, továbbá honlapján nyilvánosságra hozza a tisztességtelen forgalmazói magatartást tanúsító kereskedő nevét (cégnevét), címét (székhelyét), a megállapított jogsértést, a kiszabott bírság mértékét, valamint a döntés visszavonása esetén annak tényét, bírósági felülvizsgálat megindulásának tényét, a jogerős ítélet tartalmát, továbbá a 8. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségvállalást kötelezővé tevő döntést. Az adatokat a honlapról a jogsértés jogerős megállapításától számított két év után törölni kell, illetve ezen időpontot követően az adatok nem hozhatók újra nyilvánosságra.
- 7. §**
- (1) A bírságot az azt kiszabó határozat közlésétől számított tizenötödik napig meg kell fizetni.
 - (2) A bírság meg nem fizetése esetén a kiszabott összeget a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény szerinti mértékű késedelmi pótlék terheli. A bírságot és a késedelmi pótlékot adók módjára kell behajtani, amelyről a bírságot kiszabó hatóság megkeresésére az állami adóhatóság gondoskodik.
 - (3) Ha a jogi személyre, vagy a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezetre kiszabott bírságot a kötelezett nem fizeti meg és azt tőle nem lehet behajtani, a bírság megfizetésére a jogsértés elkövetése idején helyállni köteles

tagot, vezető tisztségviselőt, illetve azt a személyt kell kötelezni, aki a jogi személy vagy a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet kötelezettségeiért a törvény alapján felel.

- (4) A bírságfizetési kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében biztosítási intézkedés rendelhető el.
- (5) A bírság összegét az azt kiszabó szerv számlájára kell befizetni, amely annak saját bevétele.
- (6) A mezőgazdasági igazgatási szervhez befolyt bírságösszeg – az agrárpolitikáért felelős miniszter engedélyével – kizárólag a végső fogyasztók egészségének és az élelmiszerlánc valamennyi szereplője érdekének védelme, valamint a biztonságos, illetve a megfelelő minőségű élelmiszer előállításának és forgalmazásának elősegítése érdekében végzett állami feladatok ellátására, továbbá a tudatos fogyasztói szemlélet kialakítása érdekében szervezett tevékenységre használható fel.

- 8. §**
- (1) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv ügydöntő határozatának meghozatalát megelőzően az eljárás alá vont kereskedő írásban kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza e törvény rendelkezéseivel, és a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, a mezőgazdasági igazgatási szerv végzéssel – az eljárás egyidejű megszüntetésével és az eljárás alá vont kereskedőnek az eljárási költségek megfizetésére való egyidejű kötelezésével – kötelezővé teheti a vállalat teljesítését, anélkül, hogy a végzésben a törvénysértés megvalósulását vagy annak hiányát megállapítaná.
 - (2) Az (1) bekezdés szerinti végzés meghozatala nem zárja ki, hogy az ügyben – a körülmények lényeges változása miatt, illetve akkor, ha a végzés a döntés meghozatala szempontjából fontos tény félrevezető közlésén alapult – újabb eljárás kerüljön megindításra. Az újabb eljárás során rendelkezni kell a korábban az (1) bekezdés alapján hozott végzésről.
 - (3) A mezőgazdasági igazgatási szerv utólagos vizsgálatot tart az (1) bekezdés szerinti végzésben meghatározott kötelezettség teljesítésének ellenőrzése érdekében. Az utólagos vizsgálatra a 4. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
 - (4) A mezőgazdasági igazgatási szerv, ha az eljárás alá vont kereskedő a kötelezettséget nem teljesítette, a 6. §-ban foglaltak alkalmazásával termékpálya-felügyeleti bírságot szab ki, kivéve, ha a körülmények változására tekintettel a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése nem indokolt; ilyen esetben, továbbá akkor, ha a kereskedő a kötelezettséget teljesítette, az utólagos vizsgálatot megszünteti.
- 9. §**
- A mezőgazdasági igazgatási szerv eltilthatja a kereskedőt a 3. § (5) bekezdése szerinti üzletszabályzatban szereplő rendelkezés alkalmazásától, amennyiben az nem egyértelmű megfogalmazású, a szolgáltatás, illetve ellenszolgáltatás nincs pontosan meghatározva vagy a kereskedő által felszámított díj nem költségarányos.

Záró rendelkezések

- 10. §**
- (1) E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.
 - (2) Az e törvény hatálybalépése előtt létrejött és e törvény rendelkezésébe ütköző, de még nem teljesített szerződési kikötés 2010. február 1-jén hatályát veszti.
 - (3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervet rendeletben kijelölje.
 - (4) A 3. § (5) bekezdése szerinti üzletszabályzatot a kereskedőnek legkésőbb 2010. február 1-jéig kell nyilvánosságra hozni és a mezőgazdasági igazgatási szerv részére megküldeni.
 - (5) Hatályát veszti az agrárpiaaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 10. §-a (2) bekezdésének „2009. évi” szövegrésze.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Katona Béla s. k.,
az Országgyűlés elnöke